

Για όσους γνωρίζουν πρόσωπα και πράγματα στην Εκκλησία, ο κ. Ιερώνυμος ουδέποτε θα «άδειαζε» τον κ. Αμβρόσιο

Οι σχέσεις... «Ζωής» Ιερωνύμου - Αμβροσίου

Γιατί ο Αρχιεπίσκοπος κάλυψε τον Μητροπολίτη Καλαβρύτων και συντάχθηκε με τους ακραίους της Εκκλησίας

ΕΞΗΚΟΝΤΑΞ-ΤΗΣ ΦΙΛΙΑ

Το 1956 και σε ηλικία 18 ετών συναντιούνται για πρώτη φορά, στην οδό Βουρναζού και στον αριθμό 4 στους Αμπελοκήπους, όπου η Αδελφότητα Θεολόγων «Η Ζωή» διατηρούσε οικότροφείο στο οποίο ζούσαν περισσότεροι από 200 νέοι της ελληνικής επαρχίας που φοιτούν σε πανεπιστήμια της Αθήνας. Οι δύο φίλοι ουδέποτε σταμάτησαν τις σχέσεις τους. Η εκλογή του Ιερωνύμου στη θέση του Αρχιεπισκόπου γέμισε με χαρά το περιβάλλον του Μητροπολίτη Καλαβρύτων διότι οι φίλιες εκείνης της εποχής ουδέποτε έσπασαν...

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΜΑΡΙΑ ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ

Στροφίη 180 μοιρών με άξονα τον εαυτό του πραγματοποιεί ο Αρχιεπίσκοπος κ. **Ιερώνυμος**. Από τις αρχές του 2016 ο Αρχιεπίσκοπος έδειχνε ότι αγρά και σταθερά προχωράει σε μια ολομέτωπη σύγκρουση με όλους όσοι κατά την άποψή του προσπαθούν να «αποχριστιανοποιήσουν» την Ελλάδα και τους Έλληνες. Η συνέντευξή του στον τηλεοπτικό σταθμό ΣΚΑΪ την περασμένη Τρίτη επιβεβαίωσε και κοινοποίησε στο πανελλήνιο την αλλαγή του τρόπου πλεύσης του «πλοίου της Εκκλησίας της Ελλάδος», το πηδάλιο της οποίας κρατάει στα χέρια του ως ο 20ός Προκαθήμενός της από το 2008, οπότε και εκλέχθηκε.

Ο πόλεμος με τον Φίλη
«Στα 78 του χρόνια και ύστερα από εννέα χρόνια αρχιεπισκοπείας, 35 χρόνια αρχιερατείας και 49 χρόνια ιεροσύνης, ο Μακαριότατος δεν αισθάνεται το άγχος να αποδείξει τίποτε και σε κανέναν» σημειώνει στο «Βήμα της Κυριακής» στενός του συνεργάτης. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ο Αρχιεπίσκοπος μπορεί να απέφυγε να χρησιμοποιήσει φράσεις του προκατόχου του, όπως τα περί «*άθειας ντελαγκέντσιας*» ή τα «*ζώπυρα του γένους*», όμως ο κ. Ιερώνυμος εξέφρασε σχεδόν ταυτόσημες ιδέες και θέσεις. Από τις αρχές του 2016 και με αφορμή το μάθημα των Θρησκευτικών, την ανοθέωση του Συντάγματος και την εκκλησιαστική περιουσία, ο Αρχιεπίσκοπος «στοχοποίησε» τον μέχρι την Παρασκευή υπουργό Παιδείας κ. **Νίκο Φίλη** (άλλος ένας υπουργός που χάνει τη θέση του ύστερα από κόνημα με την Εκκλησία). «Ενοχάλιστη» τους αστηρούς ή συντηρητικούς ή ακραίους της Ιεραρχίας, ύψωσε τους τόνους και έγραψε να προειδοποιεί: «*Δεν θα μείνω με κλειστά τα μάτια και με δεμένα χέρια*». Η θύελλα «έξασπε» τον Μάρτιο με τις αποφάσεις της Ιεραρχίας για το μάθημα των Θρησκευτικών, τη στάση της Εκκλησίας της Ελλάδος έναντι της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου και τις άλλες χριστιανικές Εκκλησίες, οι οποίες χαρακτηρίστηκαν κοινότητες

ή ομολογίες. Αρχισε να εντείνεται τον Μάιο με την ομιλία του στην 1η Πανεπιστημιακή Σύναξη Ιερών στον Βόλο. Ξέσπασε εν μέσω χαμηλού βαρομετρικού στη Σύνοδο της Ιεραρχίας τον Οκτώβριο. Εκτονώθηκε στη συνάντησή με τον προθυπουργό κ. **Αλέξη Τσίπρα** και τον υπουργό Άμυνας κ. **Πάνο Καμμένο**. Τα σύννεφα όμως ξανάρχισαν να μαζεύονται βαριά επάνω από τη Μονή Πετράκη και την Αγία Φυλοθέης.

Βίοι παράλληλοι
 Επί πολλούς μήνες ο Αρχιεπίσκοπος φαινόταν ότι είχε εναγκαλιστεί τις θέσεις των συντηρητικών της Εκκλησίας και η δήλωσή του στην τηλεοπτική εκπομπή, ότι «*κατά που επισμαίνει ο Μητροπολίτης Καλαβρύτων δεν είναι λάθος, είναι ο τρόπος που τα λέει. Αν ψάξουμε τα κείμενά του και τα ψηλαφησουμε, θα δούμε ότι για το θέμα το κεντρικό που θίγει δεν κάνει λάθος*», αποτέλεσε την πλήρη επιβεβαίωση. Για όσους όμως γνωρίζουν πρόσωπα και πράγματα στην Εκκλησία, ο κ. Ιερώνυμος ουδέποτε θα «άδειαζε» τον κ. **Αμβρόσιο**. Οι δύο άνδρες μεγάλωσαν μαζί, έζησαν μαζί, μοιράστηκαν το ίδιο αναγνωστήριο και τον ίδιο θάλαμο οικότροφείου. Οι ζωές τους είναι σχεδόν παράλληλες. Τον Μάρτιο του 1938 στα Οινόφυτα γεννιέται ο **Γιάννης Λιάπης** και μόλις τέσσερις μήνες αργότερα στην Πάτρα ο **Αθανάσιος Λενής**. Και οι δύο ζουν φτωχικά παιδικά χρόνια και δουλεύουν από μικροί. Ο Γιάννης βοηθάει τους γονείς του στις αγροτικές δουλειές και στην εκτροφή των προβάτων. Ο Θανάσης ασχολείται με δουλειές του ποδαριού και σπριζέει τη μοδιότρα μητέρα του.

«ΑΛΛΑΓΗ ΡΟΤΑΣ»

«Δεν κάνω πίσω στις αρχές μου»
 Η αλλαγή ρότας του κ. **Ιερωνύμου** φάνηκε ξεκάθαρα τον περασμένο Μάρτιο με αφορμή τις αποφάσεις για το μάθημα των Θρησκευτικών και την Αγία και Μεγάλη Σύνοδο. Και τον Μάιο μιλώντας σε κληρικούς της Θεσσαλίας δήλωσε: «*Υπάρχουν πολλοί σε αυτόν τον τόπο που κινούνται επιπόλαια, αλλά εμείς θα τολμήσουμε, και είμαι σίγουρος ότι θα κερδίσουμε*», δίνοντας με σαφήνεια τη νέα πορεία του. Τον Οκτώβριο από τον βήματος της Συνόδου της Ιεραρχίας προειδοποίησε την κυβέρνηση, όπως το έπραξε και προχθές όταν είπε: «*Εγώ δεν πιστεύω στα αίματα. Δεν πιστεύω στις συγκρούσεις. Πιστεύω στη συνεργασία. Και αυτό το έδειξε σε όλη μου τη ζωή. Αλλά δεν κάνω πίσω στις αρχές μου. Θα βρω τρόπο, έτσι και επικίνδυνο τρόπο, αλλά θα μείνω στις βασικές μου αρχές, στη θέση μου και θα τις υπερασπιστώ μέχρι τέλους (...)* Αν τα πράγματα πάνε σε αδιέξοδο, ασφαλώς δεν θα μείνω με κλειστά τα μάτια και με δεμένα τα χέρια». Ο Αρχιεπίσκοπος πίστευε ότι από τη μάχη θα βγει κερδισμένος – όπως και συνέβη μετά την απομάκρυνση Φίλη από το υπουργείο Παιδείας. Όπως είπε ο φίλος του Μητροπολίτη Καλαβρύτων στην Ιεραρχία, «*στις μέγες πέφτει πολεμώντας*» δεν παραδίχει τα όπλα σου»...

Το 1956 και σε ηλικία 18 ετών συναντιούνται για πρώτη φορά στην οδό Βουρναζού και στον αριθμό 4 στους Αμπελοκήπους, όπου η Αδελφότητα Θεολόγων «Η Ζωή» διατηρούσε οικότροφείο στο οποίο ζούσαν περισσότεροι από 200 νέοι της ελληνικής επαρχίας που φοιτούν σε πανεπιστήμια της Αθήνας. Ο Γιάννης σπουδάει Φιλολογία και ο Θανάσης Θεολογία.

Ανάμεσά τους αναπτύσσεται από την πρώτη στιγμή ένας αμοιβαίος σεβασμός, μια φιλία που με την πάροδο των χρόνων ενισχύθηκε. Έτσι οι δύο τους βρέθηκαν να μένουν στον ίδιο θάλαμο, μαζί με άλλους έξι φοιτητές από το 1956 ως το 1960.

Το σταυροδρόμι της Χρυσοπηγής
 Το 1959 ο Θανάσης μαζί με τον τότε Αρχιμανδρίτη και αργότερα Μητροπολίτη Περαιός **Καλλίνικο Καραούζο** και τον **Χρήστο Παρασκευαΐδη**, τον μετέπειτα Μητροπολίτη Δημητριάδος και Αρχιεπίσκοπο Αθηνών, ιδρύουν την Αδελφότητα Θεολόγων «Παναγία Χρυσοπηγή». Σύμφωνα με ορισμένες πληροφορίες, την τελευταία στιγμή ο Γιάννης Λιάπης αποφασίζει να προσχωρήσει στη νέα αυτή προσπάθεια, παραμένοντας πιστός στον πνευματικό του καθοδηγητή και επιλεκτικό στέλεχος της «Ζωής». Αρχιμανδρίτη **Νικόδημο Γραϊκό**, μετέπειτα Μητροπολίτη Θηβών και Λεβαδείας.

Ο Αθανάσιος Λενής χειροτονείται το 1961 από έναν διακεκριμένο ιερέρα που βρισκόταν κοντά στη «Ζωή», τον Μητροπολίτη Πατρών **Κωνσταντίνο Πλατή**, και λαμβάνει το όνομα **Αμβρόσιος**. Ο Γιάννης Λιάπης φεύγει στο εξωτερικό, επιστρέφει το 1967 και χειροτονείται λαμβάνοντας το όνομα **Ιερώνυμος** προς τιμήν του επιλεκτικού κληρικού της «Ζωής», του τότε Αρχιεπισκόπου **Ιερωνύμου Α΄ Κοτσώνη**. Οι δύο νέοι πάντα διατηρούσαν σχέσεις. Και όταν το 1978 ο κ. **Αμβρόσιος** εκλέγεται Μητροπολίτης Καλαβρύτων, στη θέση του αρχιγραμματέα που κατείχε από το 1976 ως **Τπουλάριος** Μητροπολίτης Ταλαντίου τον δι-αδέχεται ο Αρχιμανδρίτης Ιερωνύμος Λιάπης ως το 1981, οπότε εκλέγεται Μητροπολίτης Θηβών στη θέση του πνευματικού του πατέρα. Οι δύο φίλοι ουδέποτε σταμάτησαν τις σχέσεις τους. Και η τοποθέτηση του Αρχιεπισκόπου γέμισε με χαρά το περιβάλλον του Μητροπολίτη Καλαβρύτων, διότι μπορεί στη θέση του οικότροφείου της «Ζωής» σήμερα να βρισκόταν το Ελεγκτικό Συνέδριο, αλλά οι φίλιες εκείνης της εποχής ουδέποτε έσπασαν...

Οι αήλιαγές καθυστέρησαν έναν χρόνο

Ενισχυμένο το ΕΣΡ στο παιχνίδι των αδειών

Πλήρης αλλαγή της διαδικασίας χορήγησης των τηλεοπτικών αδειών, αν φυσικά αυτή ολοκληρωθεί ποτέ. Η ανεξάρτητη αρχή αναλαμβάνει εκ νέου την αρμοδιότητα της χορήγησης των τηλεοπτικών αδειών και επιπλέον είναι επιβεβλημένη η σύμφωνη γνώμη της για τον προσδιορισμό του αριθμού των αδειών και της τιμής εκκίνησης κατά τη δημοπρασία. Αυτές οι κινήσεις καλής θέλησης από την κυβέρνηση δεν φαίνεται να συγκινούν τη ΝΔ, που απαιτεί την πλήρη απόσυρση του νόμου Παππά, ωσάν να μην έχει ψηφιστεί ποτέ από τη Βουλή, για να επέλθει συμφωνία επί της συγκρότησης του ΕΣΡ.

Η πρώτη τροπολογία Παππά, με την αναστολή της διάταξης 2Α στον ν. 4339/2015 περί μεταφοράς των αρμοδιοτήτων από τη ΓΤΕΕ, δίνει ξανά στο ΕΣΡ τη δυνατότητα να χορηγήσει τις άδειες σε τηλεόραση και ραδιόφωνο. Με τη δεύτερη τροπολογία ο υπουργός Επικρατείας, με τη σύμφωνη γνώμη του ΕΣΡ, αποφασίζει για τον αριθμό των αδειών. Μέχρι πρότινος, ο εκάστοτε υπουργός ΜΜΕ (ή Τύπου) είχε την αρμοδιότητα ορισμού του αριθμού των αδειών, όπως προκύπτει από το ισχύον νομικό πλαίσιο που δια-

μόρφωσαν οι πρώην υπουργοί Ευ. Βενιζέλος (ΠΑΣΟΚ), Θ. Ρουσόπουλος (ΝΔ) και Ν. Παππάς (ΣΥΡΙΖΑ).

Με τους νόμους Βενιζέλου - Ρουσόπουλου αποφάσιζαν οι υπουργοί για τον αριθμό των αδειών

Συγκεκριμένα, ο ν. 2328/1995 του Ευ. Βενιζέλου στο άρθρο 2 παρ. 2 προέβλεπε πως «με απόφαση του υπουργού Τύπου και ΜΜΕ προκηρύσσεται, κάθε Σεπτέμβριο, καθώς και όποτε άλλοτε υπάρξουν διαθεσιμες συχνότητες, συγκεκριμένος αριθμός θέσεων αδειών κατά κατηγορία σταθμών». Η διάταξη αυτή θεσπίστηκε πριν από την αναθεώρηση του Συντάγματος και την ενίσχυση των αρμοδιοτήτων του ΕΣΡ.

Στο ν. 3592/2007 του Θόδωρου Ρουσόπουλου (άρθρο 6 παρ. 4) ορίζεται ρητά πως «με απόφαση του υπουργού ΜΜΕ καθορίζονται ο αριθμός των αδειών που θα προκηρυχθούν, η εμβέλειά τους και το είδος προγράμματος». Σύμφωνα με την προηγούμενη διατύπωση του ν. 4339/2015 του Νίκου Παππά, η αρμοδιότητα αυτή ανήκε στον υπουργό Επικρατείας, με το ΕΣΡ να έχει τη δυνατότητα γνωμοδότησης, ενώ τώρα θα απαιτείται η σύμφωνη

γνώμη της ανεξάρτητης αρχής. Επιπλέον, μετά την τροπολογία του Σπύρου Λάπηρα, ο προσδιορισμός του τιμήματος των αδειών θα γίνεται με τη σύμφωνη γνώμη του ΕΣΡ.

Η διαδικασία της προκήρυξης ανήκει στο ΕΣΡ και θα γίνει με τον ν. 4339/2015, εκτός και αν υπάρχουν κι άλλες παρατηρήσεις από την απόφαση της Ολομέλειας του ΣτΕ. Το ΕΣΡ είναι αυτό που θα διοργανώσει τον διαγωνισμό και θα χορηγήσει τις άδειες, εφόσον ολοκληρωθεί χωρίς προβλήματα η διαδικασία.

«Όχι» σε όλους η ΝΔ για το ΕΣΡ

Δύο δρόμοι για τους σταθμούς που θα εκπέμπουν αναμένεται να προκύψουν στην αυριανή Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής. Η ΝΔ επιμένει στη σκληρή γραμμή και δεν δείχνει διατεθειμένη να συμφωνήσει επί των προσώπων στο ΕΣΡ, αν και για τη θέση του προέδρου πρότεινε τον πρώην Αεροναύτη Θανάση Κουτρομάνο. Το Ποτάμι, που είναι υπέρ της σύγκλησης, πρότεινε τον πρώην υπουργό Μιχάλη Σταθόπουλο. Η κυβέρνηση, μετά την απόσυρση της υποψηφιότητας του Βύρωνα Πολύδωρα, πρότεινε τον δημοσιογράφο και

πρώην μέλος του ΕΣΡ Ροδόλφο Μορώνη, ο οποίος έχει πλήρη γνώση και συσσωρευμένη εμπειρία επί του αντικειμένου.

Από το αν θα υπάρξει συμφωνία στο ΕΣΡ θα εξαρτηθεί και η επομένη μέρα της τηλεόρασης. Η κυβέρνηση, σε μια ένδειξη καλής διάθεσης, δεσμεύτηκε πως δεν θα καταθέσει την τροπολογία περί χορήγησης βεβαιώσεων στους τηλεοπτικούς σταθμούς αν η ΝΔ συναινέσει στη συγκρότηση του ΕΣΡ. Τότε η ανεξάρτητη αρχή θα αναλάβει να ολοκληρώσει τη διαδικασία χωρίς να υπάρξουν αλλαγές στο τηλεοπτικό τοπίο, επιτρέποντας να συνεχίσουν να εκπέμπουν σήμερα όσοι μεταδίδουν σήμα. Αν η ΝΔ δεν συναινέσει στο ΕΣΡ, τότε η κυβέρνηση θα αξιολογήσει εκ νέου την κατάσταση. Την περασμένη βδομάδα, βάσει δηλώσεων του Νίκου Παππά, η κυβέρνηση ήταν έτοιμη να καταθέσει τροπολογία που θα άνοιγε το τηλεοπτικό πεδίο, δίνοντας το δικαίωμα σε όλους να εκπέμπουν.

Στην περίπτωση που αρνηθεί η ΝΔ να συναινέσει στη συγκρότηση του ΕΣΡ, τότε η κυβέρνηση, όπως όλα δείχνουν, θα προχωρήσει στην κατάθεση του νομοσχεδίου-γέφυρα.

3. ΚΡΑΤΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Μέσο: . . . . . ΑΥΓΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 06/11/2016 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 06/11/2016

Σελίδα: 1

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ

Κράτος, Εκκλησία και Σύνταγμα

ΤΟΥ ΣΑΒΒΑ ΚΟΝΤΑΡΑΤΟΥ*

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ την αναμόρφωση του μαθήματος των Θρησκευτικών και εν όψει αναθεώρησης του Συντάγματος, έχει επανέλθει στην επικαιρότητα το ζήτημα του χωρισμού κράτους και Εκκλησίας. Το ζήτημα τούτο δεν είναι εύκολο να επιλυθεί, όχι μόνο επειδή οσάκις τίθεται προκαλεί οξύτατες ιδεολογικές αντιπαραθέσεις, αλλά και επειδή συμπλέκεται με προβλήματα που προκύπτουν από εδραιωμένες στον δημόσιο βίο πρακτικές.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 2

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ

Κράτος, Εκκλησία και Σύνταγμα

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 1

Ωστόσο, δεν μπορεί πλέον να παρακαμφθεί και ευχής έργο θα ήταν να αποτελέσει αντικείμενο ενός πράγματι νηφάλιου διαλόγου. Ήδη στη στήλη τούτη έχουν κατατεθεί αξιοπρόσεκτες απόψεις. Ελπίζω να είναι χρήσιμες και όσες συμπληρωματικά καταθέτω.

Το ισχύον Σύνταγμα κατά κανέναν τρόπο δεν μπορεί να θεωρηθεί θρησκευτικά ουδέτερο. Στο άρθρο 3, αμέσως μετά τον συνοπτικό ορισμό της μορφής του πολιτεύματος, σπεύδει να αναγνωρίσει ως «επικρατούσα» στη χώρα μας τη «θρησκεία της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού». Και αντί να αποσαφηνίζει τις σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας στις οποίες αναφέρεται ο τίτλος του, π.χ. τους διακριτούς ρόλους τους, προσδιορίζει ή προεξοφλεί τη στάση της Εκκλησίας σε θέματα της δικής της αρμοδιότητας, όπως οι σχέσεις της με το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως και τις άλλες ομόδοξες Εκκλησίες, η τήρηση των ιερών αποστολικών και συνοδικών κανόνων και των ιερών παραδόσεων, η διατήρηση αναλλοίωτου του κειμένου της Αγίας Γραφής και ο τρόπος με τον οποίο αυτοδιοικείται. Είναι το άρθρο τούτο που παρέχει στην πολιτειοκρατούμενη ελλαδική Εκκλησία την ευχέρεια να διεκδικεί, πέρα από το αναφαίρετο δικαίωμά της να δημοσιοποιεί τις όποιες απόψεις της, και τη συμμετοχή της στην άσκηση της πολιτικής εξουσίας.

Σαφές τεκμήριο για τον θρησκευτικό προσανατολισμό του Συντάγματος αποτελεί βεβαίως και η επίκληση «της Αγίας και Ομοούσιας και Αδιαίρετης Τριάδας» τόσο στο προοίμιό του όσο και στις ορ-

κωμοσίες που απαιτεί. Και ενώ στο Άρθρο 54 προβλέπει για τους αλλόθρησκους ή ετερόδοξους βουλευτές να δίνουν όρκο σύμφωνα με το δικό τους θρήσκευμα, με το Άρθρο 33 επιβάλλει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να δίνει ορθόδοξο όρκο, παραισάγοντας έτσι μια προϋπόθεση εκλογιμότητάς του πέραν των εύλογων κριτηρίων που ορίζονται στο Άρθρο 31. Αλλά και η ανάπτυξη «θρησκευτικής συνείδησης», που το Άρθρο 16 καταλέγει μεταξύ των σκοπών της παρεχόμενης από το κράτος Παιδείας, δεν έχει νόημα παρά μόνο αν αναφέρεται σε συγκεκριμένο θρήσκευμα. Τέλος, η απαγόρευση του προσπλυτισμού στο Άρθρο 13 δεν μπορεί να ερμηνευθεί παρά ως αποβλήπουσα στην προστασία της επικρατούσας θρησκείας. Γιατί, κατά τα άλλα, ο προσπλυτισμός αποτέλεσε και αποτελεί συστατικό στοιχείο του ιεραποστολικού έργου της ορθόδοξης Εκκλησίας, όπως και άλλων χριστιανικών Εκκλησιών. Καταδικαστέος είναι βεβαίως ο προσπλυτισμός που μετέρχεται αθέμιτα μέσα, των οποίων όμως η απαγόρευση εναπόκειται στην κοινή νομοθεσία.

Τα παραπάνω άρθρα θα ήταν συμβατά μόνο με την αναγόρευση της ορθόδοξης χριστιανικής θρησκείας σε «επίσημη». Ο όρος «επικρατούσα θρησκεία», καθώς δηλώνει μια πασιφανή αριθμητική υπεροχή των πιστών της, είναι στις μέρες μας αρκετά προβληματικός. Όχι επειδή έχουν πληθύνει οι ετερόδοξοι και αλλόθρησκοι Έλληνες πολίτες, αλλά επειδή, για λόγους που επισήμανε ο Γιώργος Φαράκλας από τη στήλη τούτη στις 28-9-16, έχει πιθανότητα αυξηθεί κατά πολύ ο αριθμός των θρησκευτικά αδιάφορων και

αθέων. Σε κάθε περίπτωση, το πληθυσμιακό μέγεθος της κοινότητας των ορθόδοξων χριστιανών στον τόπο μας είναι κάτι που αφορά την Εκκλησία και ουδόλως το Κράτος, το οποίο οφείλει πλέον να είναι όχι απλώς ανεξίθρησκο, αλλά ουδετερόθρησκο.

Το μόνο σοβαρό επιχείρημα που προβάλλουν η Εκκλησία και όσοι εναντιώνονται στον χωρισμό της από το κράτος είναι οι ιστορικοί και πολιτισμικοί δεσμοί του έθνους με την παράδοση της Ορθοδοξίας. Πιστεύω ότι τίποτε δεν εμποδίζει οι δεσμοί αυτοί να αναγνωριστούν στο αναθεωρημένο Σύνταγμα. Η αναγνώριση αυτή θα δικαιολογούσε τη διατήρηση των καθιερωμένων επίσημων θρησκευτικών εορτών και όποιων εθιμικών προνομίων της Εκκλησίας δεν εμπλέκονται στην άσκηση της κρατικής εξουσίας. Μια τέτοια πρόνοια, την οποία μπορεί θαυμάσια να εισηγηθεί η κυβέρνηση Αριστερά στον εκτός και εντός Βουλής επικείμενο διάλογο, θα εξασφάλιζε, ελπίζω, τη συναίνεση της πλειονότητας του πολιτικού κόσμου και της κοινής γνώμης. Πιθανότατα, όμως, θα ήταν ανεπαρκής για την ιεραρχία της Εκκλησίας αν κρίνω από τις κατάρες μητροπολιτών που δέχθηκε ο υπουργός Παιδείας, μολονότι είχε εξαρχής διευκρινίσει ότι στο νέο μάθημα των Θρησκευτικών διόλου δεν παραβλέπονται οι δεσμοί του έθνους με την Ορθοδοξία, αλλά και από τους άθεις χαρακτηρισμούς που του επιφύλαξε ο αρχιεπίσκοπος στην πρόσφατη συνέντευξή του στον ΣΚΑΪ.

* Ο Σάββας Κονταράτος είναι Ομότιμος καθηγητής ΑΣΚΤ

24 ΠΟΛΙΤΙΚΗ

6 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2016
ΕΘΝΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΚΩΝ. ΜΙΧΑΛΟΣ

Ο πρόεδρος της ΚΕΕ και του ΕΒΕΑ θεωρεί πως μια τολμηρή συνταγματική αναθεώρηση μπορεί να οδηγήσει σε αλλαγές που θα βοηθήσουν τη χώρα να περάσει στην επόμενη ημέρα

ΤΗΣ ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΤΖΑΒΑΡΑ
kjavara@gmail.com

ΜΑΚΡΥ βλέπει τον δρόμο προς την ανάπτυξη ο Κωνσταντίνος Μιχαλός, πρόεδρος της Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων και του ΕΒΕΑ, ενώ θεωρεί ότι «ήρθε η ώρα να εφαρμόσουμε ένα διαφορετικό είδος οικονομικής πολιτικής». Μιλώντας στο «Έθνος της Κυριακής» κρίνει επίσης αναγκαία μια τολμηρή συνταγματική αναθεώρηση.

Εχετε εκφράσει πολλές φορές την ανησυχία σας για την πορεία της αγοράς. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι ευθύνεται η κυβερνητική πολιτική και σε ποιο οι αντικειμενικές συνθήκες της ελληνικής οικονομίας;

Επειτα από οκτώ χρόνια ύφεσης, τρία διαδοχικά μνημόνια και τρεις διαφορετικές εκλεγμένες κυβερνήσεις, αποτελούμενες από διαφορετικά κόμματα και πρόσωπα, θα έπρεπε να έχει καταδειχτεί το προφανές: δεν υπάρχουν εύκολες και ευχάριστες λύσεις από καμία κυβέρνηση. Η χώρα μας έχει ακόμα πολύ δρόμο να διανύσει προκειμένου να επανέλθει στην κανονικότητα, να ανακτήσει την εθνική της κυριαρχία και να μπει στον δρόμο της ανάπτυξης. Τώρα που σημειώνεται κάποια μικρή πρόοδος στο τρίτο Μνημόνιο, είναι καιρός να γίνει μια πλήρης επισκόπηση της οικονομίας, προκειμένου να επανέλθει η αξιοπιστία της.

Η Ελλάδα χρειάζεται ένα εθνικό σχέδιο για την προσέλκυση επενδύσεων συνολικού ύψους τουλάχιστον 100 δισ. ευρώ, προκειμένου η οικονομία της να επανέλθει στην κανονικότητα και να ανακτήσει το βιοτικό επίπεδο που χάθηκε στα χρόνια των μνημονίων. Και ένας τέτοιος εθνικός στόχος δεν πρόκειται ποτέ να επιτευχθεί με αυξημένες φορολογικών συντελεστών σε μια διαρκώς συρρικνούμενη βάση.

Η φορολόγηση του ιδιωτικού τομέα ήταν ανέκαθεν η εύκολη λύση, αλλά τώρα γνωρίζουμε τα εξαιρετικά αρνητικά αποτελέσματά της. Εκεί εφαρμόσει για 6 χρόνια και δεν έχει φέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα, ούτε την αναγκαία ανάπτυξη που περιμένα. Ηρθε η ώρα επιτέλους να αντιστρέψουμε την πολιτική αυτή και να εφαρμόσουμε ένα διαφορετικό είδος οικονομικής πολιτικής. Εάν η πολιτική ηγεσία της χώρας δεν συνειδητοποιήσει αυτή τη θεμελιώδη αλήθεια, όλοι μαζί είμαστε καταδικασμένοι να αποτύχουμε.

Εάν σας καλούσε ο κ. Τσακαλώτος και σας ζήτησε να του κάνετε μερικές βασικές προτάσεις ανάπτυξης του εμπορίου, τι θα του λέγατε;

Τα Επιμελητήρια εδώ και καιρό έχουν προτείνει να καθιερωθούν μόνο δύο συντελεστές φορολογίας εισοδήματος, 22% και 33%, για όλα τα είδη εισοδημάτων και να μειωθούν σταδιακά οι συντελεστές ΦΠΑ. Ζητούν, επίσης, διευκρίνιση της φορολογικής βάσης, αύξηση της εισπραχτότητας των φόρων, περι-

Δεν υπάρχουν εύκολες και ευχάριστες λύσεις

«Είναι σημαντικό να προχωρήσουν και να ολοκληρωθούν οι αναγκαίες διαρθρωτικές αλλαγές για τον εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης», υποστηρίζει ο Κωνσταντίνος Μιχαλός.

» Η Ελλάδα χρειάζεται ένα εθνικό σχέδιο για την προσέλκυση επενδύσεων συνολικού ύψους τουλάχιστον 100 δισ. ευρώ

ρισμό της φοροδιαφυγής αλλά και αποτελεσματική αναδιανομή των φόρων σε στοχευμένες κοινωνικές δράσεις. Εξίσου σημαντικό είναι να προχωρήσουν και να ολοκληρωθούν οι αναγκαίες διαρθρωτικές αλλαγές για τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της Δημόσιας Διοίκησης και αποτελεσματικότερο έλεγχο στις κρατικές δαπάνες.

Επιπλέον, έχουμε αναδείξει τη σημασία της στόχευσης σε συγκεκριμένους τομείς, όπου η χώρα μας παρουσιάζει συγκριτικά πλεονεκτήματα. Έχουμε ξεχωρίσει έξι βασικούς τομείς της οικονομίας στους οποίους πρέπει να δώσει έμφαση η κυβέρνηση.

Συγκεκριμένα στην ανάπτυξη των Επιχειρηματικών Πάρκων, με στρατηγική έμφαση στην κάλυψη των αναγκών του ανερχόμενου κλάδου Logistics, στη δημιουργία Εμπορευματικών Κέντρων και Κόμβων Συνδυασμένων Μεταφορών, στην ανάπτυξη Διολογικών Πάρκων, στο σχέδιο αξιοποίησης λιμένων και

στην αξιοποίηση του Παράκτιου Μετώπου της Αττικής.

Η μείωση των φόρων θεωρείτε ότι είναι κάτι που μπορεί να γίνει αντικείμενο ευρύτερης συναίνεσης ανάμεσα στα κόμματα; Ποιες διατάξεις υπέρ της αγοράς θα προτείνετε ως μέλος της Επιτροπής συνταγματικής αναθεώρησης;

Μια τολμηρή συνταγματική αναθεώρηση μπορεί να οδηγήσει σε αλλαγές που θα βοηθήσουν τη χώρα να περάσει στην επόμενη ημέρα, υπό καλύτερες προϋποθέσεις.

Ανάμεσα στα βασικά ζητούμενα, με δεδομένα και τα διδάγματα της κρίσης, είναι η αποτελεσματικότερη κατοχύρωση της επιχειρηματικής ελευθερίας, με σαφέστερη οριοθέτηση του ρόλου του κράτους ως συντονιστή – αντί αποκλειστικού ρυθμιστή – της οικονομικής δραστηριότητας. Εξίσου σημαντικό βήμα εκσυγχρονισμού θα ήταν και η πρόβλεψη της δυνατότητας παροχής οικονομικών και φορολογικών κι-

νίων για την πραγματοποίηση παραγωγικών και άλλων επενδύσεων, περιλαμβανομένων και της δέσμευσης του κράτους για τη διατήρηση σταθερού νομοθετικού και φορολογικού καθεστώτος επί ορισμένου χρονικού διαστήματος.

Επίσης, τα Επιμελητήρια θα υποστηρίξουν στο πλαίσιο του διαλόγου την κατάργηση του άρθρου 16, που απαγορεύει την ίδρυση μη κρατικών πανεπιστημίων. Η θέση του επιχειρηματικού κόσμου, αλλά και συνολικά της ελληνικής κοινωνίας, ως προς την ανάγκη και τον σκοπό μιας συνταγματικής αναθεώρησης, είναι σαφής: χρειαζόμαστε ένα Σύνταγμα περισσότερο λιτό, σύγχρονο και ουσιαστικό, το οποίο θα ανατάς στις σύγχρονες αλλά και στις μελλοντικές ανάγκες της χώρας.

Η συμμετοχή σας στην Επιτροπή προκάλεσε δυσφορία σε παράγοντες της ΝΔ. Θεωρείτε δικαιολογημένη την αντίδραση αυτή;

Βασικό μέρος της αποστολής τόσο της ΚΕΕ όσο και των Επιμελητηρίων της είναι να λειτουργούν ως Σύμβουλος της εκάστοτε κυβέρνησης σε θέματα οικονομίας και ανάπτυξης. Κυρίως, όμως, είναι να λειτουργούν ως συνδετικός κρίκος και επιμοχάωρος διάλογου ανάμεσα στην Πολιτεία και τις παραγωγικές τάξεις. Με βάση αυτή την αποστολή, η εκπροσώπηση και η ανάδειξη των προβληματισμών της επιχειρηματικής κοινότητας, στο πλαίσιο του διαλόγου για τη συνταγματική αναθεώρηση, είναι επιβεβλημένες. Οι 880.000 ελληνικές επιχειρήσεις που εκπροσωπούνται από την Επιμελητηριακή Κοινότητα σφραγίζουν και αξιολογούν να έχουν στη διαθεσιμότητα αυτή συμμετοχή και λόγο. Και με αυτήν αποκλειστικά την ιδιότητα, αποδέχθηκα την πρόταση να συμμετέχω στην Επιτροπή η οποία θα αναλάβει τη διεξαγωγή του διαλόγου πριν από την έναρξη της κοινοβουλευτικής διαδικασίας.

Πότε θεωρείτε ότι θα έχει ολοκληρωθεί ο κύκλος σας ως προέδρου του ΕΒΕΑ; Σκέφτεστε στη συνέχεια να ανοίξετε έναν άλλο κύκλο, ίσως στην ενεργό πολιτική;

Σήμερα περισσότερο από κάθε άλλη φορά υπάρχει η ανάγκη να ακουστεί καθαρά και δυνατά η φωνή της αγοράς στα κεντρα λήψης αποφάσεων. Οχι μόνο για λόγους επιβίωσης των χιλιάδων επιχειρήσεων που αγωνίζονται καθημερινά εδώ και χρόνια, αλλά και για λόγους επιβίωσης της ίδιας της ελληνικής οικονομίας. Η δική μας φωνή, η φωνή των επιχειρήσεων, μπορεί και πρέπει να ακουστεί μέσα από τους φορείς εκπροσώπησης του επιχειρηματικού κόσμου. Μέσα από υπεύθυνες δυναμικές διεκδικήσεις, μέσα από τεκμηριωμένες και ρεαλιστικές προτάσεις. Μέσα από δημοκρατική και γόνιμη συμμετοχή στον δημόσιο διάλογο. Για να γίνει πράξη αυτή η δύσκολη αποστολή χρειάζεται ισορροπημένη θεομολογία της Επιμελητηριακής, τα οποία υπηρέτη εδώ και μια εικοσαετία από όλες τις θέσεις και θα συνεχίσει να υπηρετώ.